

Czwartek, 29 listopada 2018 r.

P8_TA(2018)0479

Sprawozdanie za rok 2018 dotyczące Kosowa**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2018 dotyczącego Kosowa (2018/2149(INI))**

(2020/C 363/19)

Parlament Europejski,

- uwzględniając konkluzje prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w Salonikach w dniach 19–20 czerwca 2003 r. dotyczące perspektywy przystąpienia państw Bałkanów Zachodnich do Unii Europejskiej,
- uwzględniając deklarację z Sofii ze szczytu UE-Bałkany Zachodnie w dniu 17 maja 2018 r. i załączony do niej program działań priorytetowych,
- uwzględniając Układ o stabilizacji i stowarzyszeniu między UE a Kosowem, który obowiązuje od 1 kwietnia 2016 r.,
- uwzględniając europejski program reform dla Kosowa zainicjowany w Prisztinie w dniu 11 listopada 2016 r.,
- uwzględniając umowę ramową z Kosowem w sprawie uczestnictwa w programach unijnych, która obowiązuje od 1 sierpnia 2017 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 6 lutego 2018 r. zatytułowany „Wiarygodna perspektywa rozszerzenia dla Bałkanów Zachodnich oraz zwiększone zaangażowanie UE w tym regionie” (COM(2018) 0065),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 17 kwietnia 2018 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE (COM(2018)0450) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji „Sprawozdanie za rok 2018 dotyczące Kosowa” (SWD(2018) 0156),
- uwzględniając pierwsze porozumienie w sprawie zasad regulujących normalizację stosunków między Serbią i Kosowem z dnia 19 kwietnia 2013 r. oraz inne porozumienia z Brukseli w kontekście wspieranego przez UE dialogu na rzecz normalizacji stosunków, w tym protokół dotyczący zintegrowanego zarządzania granicami, ramy prawne w sprawie stowarzyszenia/wspólnoty gmin zamieszkiwanych w większości przez Serbów, a także porozumienia w sprawie mostu w Mitrowicy i energii,
- uwzględniając integrację w kosowskim wymiarze sprawiedliwości kosowskich Serbów pracujących jako sędziowie, prokuratorzy i personel administracyjny zgodnie z porozumieniem w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości zawartym w lutym 2015 r.,
- uwzględniając decyzję Rady (WPZiB) 2018/856 z dnia 8 czerwca 2018 r. zmieniającą wspólne działanie 2008/124/CFSP w sprawie misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie (EULEX KOSOWO) ⁽¹⁾, a także wydłużającą czas trwania misji do 14 czerwca 2020 r.,
- uwzględniając roczne sprawozdanie Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO) z misji i operacji oraz sprawozdanie EULEX z postępów za rok 2017,
- uwzględniając sprawozdania Sekretarza Generalnego ONZ dotyczące bieżącej działalności Misji Tymczasowej Administracji ONZ w Kosowie (UNMIK), w tym ostatnie sprawozdanie z dnia 1 maja 2018 r., a także sprawozdanie w sprawie działań sił pokojowych w Kosowie (KFOR) z dnia 7 lutego 2018 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. L 146 z 11.6.2018, s. 5.

Czwartek, 29 listopada 2018 r.

- uwzględniając ocenę Komisji z dnia 17 kwietnia 2018 r. dotyczącą programu reform gospodarczych Kosowa na lata 2018–2020 (SWD(2018)0133) oraz wspólne konkluzje Rady z dialogu gospodarczo-finansowego między UE a państwami Bałkanów Zachodnich i Turcją z dnia 25 maja 2018 r.,
  - uwzględniając sprawozdania końcowe z unijnej misji obserwacji wyborów z dnia 11 czerwca 2017 r. dotyczące wyborów parlamentarnych w Kosowie oraz z dnia 22 października 2017 r. dotyczące wyborów przewodniczących gmin i członków zgromadzeń gminnych w Kosowie,
  - uwzględniając czwarte posiedzenie Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE-Kosowo, które odbyło się w dniach 17–18 stycznia 2018 r. w Strasburgu,
  - uwzględniając wniosek Komisji z dnia 4 maja 2016 r. dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 539/2001 wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Kosowo) (COM(2016)0277) oraz czwarte sprawozdanie Komisji z dnia 4 maja 2016 r. w sprawie postępów Kosowa w spełnianiu wymogów planu działania dotyczącego liberalizacji reżimu wizowego (COM(2016)0276),
  - uwzględniając ratyfikację umowy w sprawie wytyczenia granic między Kosowem a Czarnogórą przez parlamenty Czarnogóry i Kosowa,
  - uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244 (1999), opinię doradcą Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS) z dnia 22 lipca 2010 r. w sprawie kwestii zgodności jednostronnej deklaracji niepodległości Kosowa z prawem międzynarodowym oraz rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 64/298 z dnia 9 września 2010 r., w której uznano treść opinii MTS i z zadowoleniem przyjęto gotowość UE do ułatwienia dialogu między Serbią a Kosowem,
  - uwzględniając wynik badania przeprowadzonego w 2017 r. przez Komisję, Bank Światowy i Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, które dotyczyło marginalizacji Romów na Bałkanach Zachodnich,
  - uwzględniając wspólny dokument roboczy służb Komisji i Wysokiej Przedstawiciel Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z dnia 21 września 2015 r. pt. „Równouprawnienie płci i wzmocnienie pozycji kobiet: odmiana losu dziewcząt i kobiet w kontekście stosunków zewnętrznych UE w latach 2016–2020” (SWD(2015)0182),
  - uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Kosowa,
  - uwzględniając art. 52 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A8-0332/2018),
- A. mając na uwadze, że konieczne są dalsze znaczne wysiłki oraz konstruktywny dialog między siłami politycznymi i z krajami sąsiadującymi, aby przygotować się do stawienia czoła wyzwaniom na drodze do członkostwa w UE;
- B. mając na uwadze, że każdy kraj kandydujący jest oceniany indywidualnie na podstawie własnych osiągnięć i że harmonogram akcesji zależy od tempa i jakości reform;
- C. mając na uwadze, że niepodległość Kosowa uznało 114 krajów, w tym 23 z 28 państw członkowskich UE;
- D. mając na uwadze, że Unia Europejska wielokrotnie wykazywała wolę, aby pomóc w rozwoju gospodarczym i politycznym Kosowa poprzez wyraźną perspektywę przyjęcia tego kraju do UE, a Kosowo przejawia aspiracje w dążeniu do integracji europejskiej;

Czwartek, 29 listopada 2018 r.

- E. mając na uwadze, że ze względu na utrzymującą się polaryzację między partiami politycznymi Kosowo dokonało jedynie ograniczone postępy w zakresie reform związanych z UE, które mają zasadnicze znaczenie dla kontynuacji procesu przystąpienia do Unii;
- F. mając na uwadze, że dobrze prosperująca gospodarka nieformalna Kosowa utrudnia rozwój sprawnej gospodarki całego kraju;
- G. mając na uwadze, że wyspecjalizowane izby sądowe Kosowa i wyspecjalizowana prokuratura w Hadze są w pełni operacyjne od dnia 5 lipca 2017 r.;
- H. mając na uwadze, że w dniu 8 czerwca 2018 r. Rada postanowiła zmienić ukierunkowanie mandatu misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie (EULEX) i przedłużyć ten mandat, wygaszając uprawnienia wykonawcze tej misji odnoszące się do sądownictwa; mając na uwadze, że nowy mandat ma wygasnąć w dniu 14 czerwca 2020 r.;
- I. mając na uwadze, że Kosowo pozostaje jedynym krajem Bałkanów Zachodnich, którego obywatele potrzebują wizy, aby podróżować do strefy Schengen;
1. z zadowoleniem przyjmuje ważne akty prawne przyjęte w kontekście europejskiego programu reform i wzywa do ich pełnego wdrożenia; uważa, że w celu przyjęcia kluczowych reform związanych z UE należy zbudować konsensus między różnymi partiami; oczekuje na przyjęcie nowego europejskiego programu reform w 2019 r.;
  2. niemniej zwraca uwagę na powolne tempo wdrażania podstawowych reform, czego powodem jest brak konsensusu między różnymi partiami oraz utrzymująca się polaryzacja polityczna; odnotowuje, że wpłynęło to negatywnie na zdolność parlamentu i rządu do dokonania trwałych i zrównoważonych reform; potępia obstrukcyjne zachowanie niektórych parlamentarzystów; wzywa wszystkie partie polityczne do nawiązania pluralistycznego dialogu politycznego; podkreśla potrzebę zwiększenia skuteczności nadzoru parlamentarnego nad organami wykonawczymi oraz poprawy przejrzystości i jakości stanowienia prawa, w tym poprzez zapewnienie czynnego i konstruktywnego udziału oraz ograniczenie stosowania przyspieszonych procedur przyjmowania przepisów ustawowych; zachęca do konsensusu dotyczącego reform związanych z przystąpieniem do UE;
  3. z zadowoleniem stwierdza, że w obszarze administracji publicznej odnotowano pewne postępy, jednak podkreśla potrzebę dalszych reform; wzywa do odpolitycznienia i restrukturyzacji administracji państwowej;
  4. z zadowoleniem przyjmuje ratyfikację w marcu 2018 r. podpisanej w sierpniu 2015 r. umowy w sprawie wytyczenia granic z Czarnogórą, co stanowi krok naprzód w duchu stosunków dobrosąsiedzkich; podkreśla znaczenie tego kroku w świetle liberalizacji reżimu wizowego;
  5. wzywa władze Kosowa do kompleksowego zajęcia się wskazanymi już wcześniej niedociągnięciami w procesie wyborczym, w tym brakiem przejrzystości i rozliczalności finansowania partii politycznych i kampanii, a także zarzutami szeroko rozpowszechnionego zastraszania wyborców, zwłaszcza w wielu społecznościach kosowskich Serbów, poprzez wdrożenie w odpowiednim czasie środków ustawodawczych i administracyjnych w celu uwzględnienia ze stosownym wyprzedzeniem przed kolejnymi wyborami wcześniejszych zaleceń misji obserwacji wyborów prowadzonych przez UE i Parlament Europejski oraz Komisji Weneckiej, tak aby zapewnić ich pełną zgodność ze standardami międzynarodowymi; z zadowoleniem przyjmuje postępy w zakresie równouprawnienia płci w administracji wyborczej związane z równością płci i wzywa Kosowo do dalszego wzmożenia wysiłków na rzecz zwiększenia udziału kobiet w życiu politycznym oraz wzmocnienia ogólnych ram prawnych;
  6. wyraża zaniepokojenie niedofinansowaniem wymiaru sprawiedliwości w Kosowie, szerzącą się korupcją, przykładami zawłaszczania państwa, nadmiernymi naciskami politycznymi i brakiem poszanowania prawa do sprawiedliwego procesu i sprawiedliwości proceduralnej, w tym w przypadkach ekstradycji; podkreśla znaczenie procesów reform w dziedzinie praworządności, ze szczególnym uwzględnieniem niezależności i skuteczności, oraz potrzebę dalszego wzmocnienia ochrony świadków;

Czwartek, 29 listopada 2018 r.

7. zaznacza, że warunkiem rozwiązania problemu niespójnego, opieszałego i nieskutecznego wymiaru sprawiedliwości jest reprezentatywny wymiar sprawiedliwości oraz jednolite wdrażanie kosowskiego prawa; z zadowoleniem przyjmuje integrację w kosowskim wymiarze sprawiedliwości kosowskich Serbów pracujących jako sędziowie, prokuratorzy i personel administracyjny zgodnie z porozumieniem w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości zawartym w 2015 r. między Serbią a Kosowem; uważa, że wymiar sprawiedliwości jest nadal narażony na nadmierne naciski polityczne oraz że konieczne są dalsze wysiłki na rzecz budowania potencjału i zapewnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i prokuratorów, w tym poprzez przeprowadzenie rzeczowego funkcjonalnego przeglądu sądownictwa w odniesieniu do wszystkich sędziów, prokuratorów, wysokich rangą funkcjonariuszy policji oraz śledczych; z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie w listopadzie 2017 r. rządowej komisji ds. uznawania i weryfikacji statusu ofiar przemocy seksualnej podczas konfliktu w Kosowie;

8. zauważa, że korupcja i zorganizowana przestępczość, w tym handel narkotykami i ludźmi, oraz cyberprzestępczość wciąż są kwestiami budzącymi zaniepokojenie, które wymagają skoordynowanych wysiłków; z zadowoleniem przyjmuje wstępne postępy w zakresie dochodzenia przypadków korupcji na wysokim szczeblu i przypadków zorganizowanej przestępczości oraz ich ścigania; oczekuje zdecydowanych i ciągłych wysiłków w ramach zobowiązań w kontekście procesu akcesyjnego; z zadowoleniem przyjmuje nieustające wysiłki Rzecznika Praw Obywatelskich zmierzające do wzmocnienia zdolności tego organu do kontrolowania spraw;

9. wzywa do ustanowienia lepszych ram prawnych oraz zwiększenia skuteczności i zdolności prokuratury, aby umożliwić kompleksowe podejście do dochodzenia i ścigania, które należy wzmocnić poprzez zabezpieczenie, konfiskatę i odzyskiwanie mienia oraz prawomocne wyroki skazujące w sprawach dotyczących korupcji na wysokim szczeblu, przestępczości zorganizowanej i przestępstw finansowych, prania pieniędzy i finansowania terroryzmu; apeluje o wprowadzenie zabezpieczeń gwarantujących niezależność organów ścigania i prokuratury oraz zapobiegawczych środków w zakresie zwalczania korupcji w różnych sektorach; uważa, że niezbędne są dalsze środki w celu zapewnienia lepszej współpracy i koordynacji między organami ścigania oraz zmaksymalizowania niezawisłości i rozliczalności wymiaru sprawiedliwości; apeluje do Kosowa o poszanowanie międzynarodowych procedur i zasad dotyczących ekstradycji cudzoziemców poprzez podjęcie niezbędnych środków w celu zapobiegania takim sytuacjom, jak deportacja sześciu obywateli tureckich z Kosowa do Turcji pod koniec marca 2018 r.; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje decyzję Zgromadzenia Kosowa o utworzeniu komisji śledczej w celu zbadania tej sprawy;

10. wzywa do faktycznej i konstruktywnej współpracy sądowej i policyjnej między władzami Kosowa i Serbii; jest zdania, że udział Kosowa w pracach Interpolu i zacieśniona współpraca z Europolem zwiększyłyby skuteczność środków na rzecz zwalczania przestępczości transgranicznej; zachęca zarazem do dalszej współpracy w walce z terroryzmem;

11. uznaje za niezbędne wdrożenie w pełni i w odpowiednim czasie zaleceń kosowskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, audytora generalnego, agencji antykorupcyjnej oraz Komisji Regulacyjnej ds. Zamówień Publicznych; podkreśla konieczność zaradzenia niedociągnięciom systemu zamówień publicznych oraz poprawy współpracy międzyinstytucjonalnej i wymiany informacji; zdecydowanie zaleca zwiększenie zdolności w dziedzinie monitorowania, oceny i audytu oraz przyjęcie i wdrożenie strategii w zakresie zwalczania nadużyć finansowych w celu ochrony interesów finansowych Kosowa i UE;

12. z zadowoleniem przyjmuje potwierdzenie przez Komisję w dniu 18 lipca 2018 r. spełnienia kryteriów liberalizacji reżimu wizowego; za pierwszorzędną kwestię uznaje liberalizację reżimu wizowego wobec Kosowa bez nieuzasadnionej zwłoki; jest zdania, że liberalizacja reżimu wizowego poprawiłaby stabilność i zbliżyła Kosowo do UE dzięki ułatwieniu podróży i prowadzenia działalności gospodarczej, a jednocześnie przyczyniłaby się do zwalczania przemytu ludzi i korupcji; apeluje do Rady o bezzwłoczne przyjęcie mandatu w celu podjęcia kroków zmierzających do wprowadzenia ruchu bezwizowego;

13. zwraca uwagę, że oprócz postępów związanych ze spełnieniem wymogów liberalizacji reżimu wizowego konieczne są dalsze trwałe starania na rzecz walki z przestępczością zorganizowaną, handlem narkotykami, przemytem ludzi i korupcją, a także konkretne wysiłki na rzecz zarządzania nieuregulowanymi przepływami migracyjnymi i zmniejszenia liczby bepodstawnych wniosków o azyl;

14. z zadowoleniem odnotowuje gwałtowny spadek liczby wniosków o azyl oraz readmisji obywateli Kosowa, a także wniosków dotyczących umów o readmisji; z zadowoleniem przyjmuje nową strategię reintegracji oraz apeluje o jej pełne wdrożenie;

Czwartek, 29 listopada 2018 r.

15. wyraża uznanie dla wysiłków Kosowa na rzecz powstrzymania ucieczki zagranicznych bojowników, do których zaliczają się niemal wyłącznie islamscy dżihadyści, i zwalczania zagrożeń terrorystycznych; apeluje o aktywną współpracę regionalną w celu przeciwdziałania potencjalnej działalności terrorystycznej oraz zakłócania przepływu środków finansowych przeznaczonych dla terrorystów; wzywa Kosowo do zajęcia się problemem radykalizacji postaw w internecie oraz wpływu ekstremistów z zewnątrz; zwraca uwagę na znaczenie zapobiegania terroryzmowi i ścigania osób, które podejrzewa się o to, że są bojownikami, a także rehabilitacji, edukacji i integracji społecznej tych osób oraz ich rodzin; podkreśla konieczność zapobiegania radykalizacji więźniów, a zwłaszcza młodych osób, które są na nią szczególnie podatne, oraz aktywnej pracy nad ich deradykalizacją;

16. jednoznacznie potępia zabójstwo kosowskiego polityka serbskiego pochodzenia Olivera Ivanovića; uważa to wydarzenie za poważny cios dla konstruktywnych i umiarkowanych głosów we wspólnocie serbskiej; podkreśla pilną potrzebę rzeczywistej współpracy między kosowskimi i serbskimi organami dochodzenia oraz potrzebę wsparcia międzynarodowego, tak aby bez dalszej zwłoki ukarać zarówno zabójców, jak i zleceniodawców;

17. ubolewa nad niechęcią do rozpatrywania spraw dotyczących zbrodni wojennych i podkreśla znaczenie wyraźnego zaangażowania politycznego w ich ściganie; wzywa władze Kosowa, aby okazały faktyczne i trwałe zaangażowanie w wywiązywanie się z ich zobowiązań międzynarodowych dotyczących wyspecjalizowanych izb sądowych w Kosowie i wyspecjalizowanej prokuratury w Hadze; wyraża głębokie zaniepokojenie próbami uchylecia przez posłów kosowskiego parlamentu w grudniu 2017 r. ustawy dotyczącej wyspecjalizowanych izb sądowych w Kosowie i wyspecjalizowanej prokuratury; również głęboko ubolewa nad faktem, że próby te przeszkodziły w przyjęciu wspólnych zaleceń po przełożeniu czwartego posiedzenia Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE-Kosowo, które odbyło się w dniach 17–18 stycznia 2018 r.; apeluje o konstruktywne podejście do Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE-Kosowo i o zacieśnienie współpracy parlamentarnej w tym względzie;

18. wzywa władze, aby zacieśniły obustronną współpracę prawną między prokuraturami Kosowa i Serbii oraz wspierały utworzenie regionalnej komisji ds. ustalenia faktów dotyczących zbrodni wojennych i innych rażących przypadków łamania praw człowieka popełnionych w byłej Jugosławii w latach 1991–2001;

19. odnotowuje istotną rolę odgrywaną przez misję EULEX pod względem wzmacniania niezależnego wymiaru sprawiedliwości oraz policji i systemu celnego; ponadto odnotowuje prewencyjną i pojednawczą rolę EULEX w ściganiu zbrodni wojennych, korupcji i zorganizowanej przestępczości i orzekaniu w takich sprawach, a także nieustające wysiłki zmierzające do zidentyfikowania osób zaginionych i odkrywania grobów w celu pełnego rozwiązania spraw; zaleca przeprowadzenie analizy mocnych i słabych stron misji;

20. ponownie wzywa EULEX do zwiększenia skuteczności i przestrzegania najwyższych standardów przejrzystości i stosowania podejścia zerowej tolerancji dla korupcji, niewłaściwego administrowania, przewinień oraz nacisków i wpływów politycznych;

21. podkreśla potrzebę szybkiego informowania parlamentu Kosowa o działaniach EULEX oraz o wszelkich zmianach jego statusu prawnego;

22. odnotowuje nowy mandat misji EULEX i datę jego wygaśnięcia; podkreśla jednak, że osiągnięcie konkretnych postępów w Kosowie jest ważniejsze niż ustalony harmonogram;

23. apeluje o to, by nadać priorytetowe znaczenie egzekwowaniu ram praw człowieka, czemu powinny towarzyszyć właściwa i dostateczna koordynacja i finansowanie, zwłaszcza w obszarze równości płci, ochrony dzieci i pracowników, wykluczenia społecznego oraz dyskryminacji osób niepełnosprawnych, mniejszości i społeczności etnicznych i językowych, a także osób LGBTI; podkreśla konieczność wzmocnienia Agencji ds. Równości Kobiet i Mężczyzn i krajowego koordynatora ds. ochrony przed przemocą domową oraz położenia większego nacisku na prewencję oraz ściganie tego rodzaju przestępstw; powtarza, że konieczne jest przyjęcie projektu ustawy o wolności wyznania;

Czwartek, 29 listopada 2018 r.

24. wyraża głębokie zaniepokojenie nierównościami płci oraz przemocą ze względu na płeć; wzywa Kosowo do zagwarantowania pełnego i terminowego wdrożenia przepisów w sprawie równouprawnienia płci i walki z dyskryminacją; wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu braku postępów we wdrażaniu strategii i planu działania przeciwko przemocy domowej i wzywa władze do podjęcia bardziej rygorystycznych i skutecznych działań na rzecz zwalczania przemocy ze względu na płeć, w tym przez wzmocnienie Agencji ds. Równości Kobiet i Mężczyzn oraz krajowego koordynatora ds. ochrony przed przemocą domową; wyraża zaniepokojenie niedostateczną reprezentacją kobiet na stanowiskach decyzyjnych; apeluje do władz Kosowa o priorytetowe potraktowanie uwzględniania aspektu płci, w tym w ramach europejskiego programu reform oraz we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim, w tym organizacjami kobiecymi; zachęca Kosowo do dalszego zajmowania się kwestią sprawiedliwości i wsparcia dla kobiet, które podczas wojny były ofiarami przemocy seksualnej; wzywa Kosowo do wdrożenia postanowień konwencji stambulskiej;

25. apeluje do parlamentu Kosowa, aby podczas prac nad ustawą o ochronie dzieci uwzględnił stanowisko podpisane wspólnie przez UE, UNICEF, koalicję organizacji pozarządowych na rzecz ochrony dzieci w Kosowie i Międzynarodowe Przymierze Save the Children;

26. odnotowuje z obawą, że Kosowo poczyniło ograniczone postępy w dziedzinie praw osób niepełnosprawnych; wzywa Kosowo do zapewnienia niedyskryminacji i równych szans osobom niepełnosprawnym;

27. wzywa władze Kosowa do priorytetowego traktowania kwestii mniejszości, w tym ich praw, zarówno kulturowych, jak i językowych, oraz ich możliwości; ubolewa, że takie mniejszości jak Romowie, Aszkali i Egipcjanie Bałkańscy nadal napotykają problemy z uzyskaniem dokumentów osobistych, co utrudnia im dostęp do uzyskania obywatelstwa, edukacji, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, apeluje więc do władz Kosowa o rozwiązanie tych problemów; z zadowoleniem przyjmuje gotowość władz do uznania praw obywateli będących historycznie narodowością bułgarskiej w regionach Gora i Župa; z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie nowej strategii i nowego planu działania na lata 2017–2021 na rzecz integracji społeczności Romów i Aszkali ze społeczeństwem kosowskim oraz wzywa Kosowo do podjęcia aktywnej roli we współpracy regionalnej w ramach projektu integracji Romów 2020, realizowanego przez Radę Współpracy Regionalnej;

28. wyraża ubolewanie z powodu utrzymującej się dyskryminacji osób LGBTI oraz nasilenia się mowy nienawiści w internecie w związku z paradą równości w Prisztinie;

29. podkreśla konieczność przyjęcia nowego projektu ustawy o swobodzie tworzenia organizacji pozarządowych; apeluje o uważniejsze redagowanie i wdrażanie przepisów w obszarach mających wpływ na przestrzeń społeczeństwa obywatelskiego w celu zapewnienia, aby przepisy nie nakładały nieproporcjonalnych obciążeń na organizacje społeczeństwa obywatelskiego i nie oddziaływały na nie w dyskryminujący sposób ani nie ograniczały przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego; podkreśla potrzebę udostępnienia publicznego finansowania organizacjom społeczeństwa obywatelskiego;

30. podkreśla konieczność zagwarantowania swobody dziennikarskiej, stabilności finansowej i niezależności publicznych nadawców kosowskich oraz przejrzystości własności mediów prywatnych zgodnie z zaleceniami zawartymi w sprawozdaniu rocznym Komisji; apeluje o wdrożenie wszystkich właściwych przepisów w tym zakresie; wzywa do ulepszenia wielojęzycznego przekazu i jakości informacji dostarczanych wszystkim społecznościom Kosowa; wyraża zaniepokojenie nasileniem się gróźb wobec dziennikarzy i ataków na nich oraz wzywa władze Kosowa do niezwłocznego przeprowadzenia dochodzenia i ścigania osób odpowiedzialnych; z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie przez rząd Kosowa projektu ustawy o ochronie sygnalistów;

31. wzywa do podjęcia trwałych wysiłków, by w pełni znormalizować stosunki między Serbią a Kosowem; sądzi, że taka normalizacja – na mocy prawnie wiążącego porozumienia oraz postanowień wykonawczych – nie będzie możliwa bez wszechstronnego i wzajemnego stosowania istniejących umów oraz stanowi kluczowy etap na drodze obu stron do integracji europejskiej;

32. odnotowuje trwającą debatę i publiczne oświadczenia dotyczące ewentualnych korekt granicy między Serbią a Kosowem, w tym wymiany terytoriów; podkreśla wieloetniczny charakter zarówno Kosowa, jak i Serbii, oraz zaznacza, że w tym regionie nie powinno się dążyć do tworzenia jednolitych etnicznie państw; wspiera dialog, którego prowadzenie ułatwia UE, stanowiący ramy dla wypracowania kompleksowej umowy w sprawie normalizacji stosunków między Serbią i Kosowem; uważa, że ewentualne porozumienie może zostać zaakceptowane wyłącznie pod warunkiem, że zostanie zawarte za zgodą obu stron, z uwzględnieniem ogólnej stabilności w regionie i prawa międzynarodowego;

Czwartek, 29 listopada 2018 r.

33. odnotowuje, że pięć państw członkowskich UE nie uznało jeszcze Kosowa, i zachęca te państwa, by to uczyniły; podkreśla, że uznanie Kosowa byłoby korzystne dla normalizacji stosunków między Kosowem a Serbią;

34. jest zdania, że dialog między Belgradem a Prisztiną musi być otwarty i przejrzysty, a odpowiedzialne za niego osoby powinny regularnie konsultować się z parlamentem Kosowa w sprawie jego postępów;

35. ubolewa, że wiele podpisanych porozumień nie zostało dotychczas wdrożonych bądź jest zawieszonych, jak np. umowy w sprawie energii czy w sprawie stowarzyszenia gmin zamieszkiwanych w większości przez Serbów; pilnie wzywa obie strony do pełnego wdrożenia tych porozumień w dobrej wierze; ponownie wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ) do przeprowadzenia oceny wyników obu stron w wypełnianiu ich zobowiązań, aby móc zająć się wszelkimi wyzwaniem z ich wdrożeniem; wzywa rządy Serbii i Kosowa do powstrzymania się od wszelkich działań, które mogłyby podważyć zaufanie między stronami i zagrozić konstruktywnej kontynuacji dialogu;

36. wyraża głębokie zaniepokojenie wzrostem napięć etnicznych; zdecydowanie potępia wszelkie akty zastraszania i przemocy; oczekuje od władz Kosowa natychmiastowego odcięcia się od takich aktów oraz domaga się ujawnienia sprawców i postawienia ich przed wymiarem sprawiedliwości; wzywa władze krajowe i lokalne do podjęcia dalszych wysiłków na rzecz wdrożenia przyjętych przepisów w celu dalszego rozwoju wieloetnicznego społeczeństwa; ubolewa nad nasileniem się nacjonalistycznej i ekstremalnej retoryki w regionie i zwraca się do Komisji o dalsze wspieranie pojednania poprzez projekty kulturalne;

37. ponownie wzywa do szybkiego i sprawnego otwarcia mostu w Mitrowicy, co jest ważnym krokiem w kierunku zjednoczenia miasta; apeluje o wszechstronne wdrożenie umowy o swobodzie przemieszczania się; wzywa władze Serbii i Kosowa do promowania kontaktów międzyludzkich między społecznościami lokalnymi w celu pogłębienia dialogu, w tym również na szczeblu pozarządowym; w tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje program dwustronnej współpracy gmin Peć i Šabac oraz apeluje do Komisji o wspieranie podobnych inicjatyw; z zadowoleniem przyjmuje rozwój projektów infrastrukturalnych umożliwiających nasilenie kontaktów, takich jak autostrada Nisz-Merdare-Prisztina;

38. z zadowoleniem przyjmuje wysiłki Kosowa, aby utrzymać konstruktywne stosunki sąsiedzkie z regionem oraz aktywnie dostosować je do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB), a także wzywa do dalszych postępów w tej dziedzinie; jest zdania, że obecność Kosowa w organizacjach międzynarodowych wiązałaby się z przyznaniem praw i obowiązków pociągających za sobą stosowanie międzynarodowych norm i standardów; zachęca do pozytywnego podejścia w odniesieniu do uczestnictwa Kosowa w organizacjach międzynarodowych;

39. podkreśla, że należy pilnie przyjąć i wdrożyć środki zapewniające przejrzyste i konkurencyjne procedury prywatyzacji oraz zbadać rzekome nieprawidłowości; jest zaniepokojony tym, że przekazy emigrantów stanowią istotną siłę napędową popytu krajowego; wyraża zaniepokojenie dyskryminacją kobiet na rynku pracy, zwłaszcza w procesie rekrutacji;

40. wyraża zaniepokojenie z powodu tragicznych procedur rejestracji leków i ich jakości, a także ogólnej korupcji w służbie zdrowia; apeluje do kosowskiego Ministerstwa Zdrowia o przyspieszenie dochodzeń dotyczących takich przestępstw oraz o jak najszybsze zajęcie się problemami związanymi z rejestracją i jakością; wzywa do kompleksowej reformy sektora zdrowia, w tym do wprowadzenia powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, aby zapewnić wszystkim dostęp do opieki zdrowotnej; podkreśla konieczność odpowiedniego finansowania systemu publicznej opieki zdrowotnej;

41. wzywa Komisję do opracowania strategii regionalnej, by zaradzić utrzymującemu się bezrobociu młodzieży i drenażowi mózgowi poprzez rozwiązanie problemu niedopasowania umiejętności między systemem kształcenia a rynkiem pracy, poprawę jakości nauczania oraz zapewnienie odpowiedniego finansowania aktywnych instrumentów rynku pracy i programów szkoleń zawodowych, a także odpowiednich placówek opieki nad dziećmi i edukacji przedszkolnej; ubolewa nad brakiem postępów pod względem poprawy jakości edukacji; apeluje do odpowiednich podmiotów o uwzględnianie osób należących do mniejszości podczas opracowywania i wdrażania środków w zakresie zatrudnienia;

42. wzywa Kosowo do pełnego wykorzystania potencjału programów unijnych; z zadowoleniem przyjmuje podpisanie porozumienia w sprawie udziału Kosowa w programach Erasmus+ i „Kreatywna Europa”; wzywa władze Kosowa i Komisję do dalszego wspierania MŚP w celu rozwijania opłacalnej gospodarki kosowskiej; popiera propozycję obniżenia opłat roamingowych w regionie Bałkanów Zachodnich;

Czwartek, 29 listopada 2018 r.

43. zwraca uwagę na ekstremalnie złą jakość powietrza w Prisztinie i w innych bardzo zanieczyszczonych miastach; wzywa do wprowadzenia skutecznych systemów monitorowania jakości powietrza i wody, do polepszenia infrastruktury oczyszczania ścieków oraz do gromadzenia wiarygodnych i łatwo dostępnych danych na temat zanieczyszczenia w czasie rzeczywistym; wyraża obawy w związku z niewłaściwym gospodarowaniem odpadami, nieekologicznym składowaniem oraz rozpowszechnionym nielegalnym wywozie śmieci; apeluje do władz o przyjęcie docelowych poziomów segregacji i recyklingu odpadów, udoskonalenie lokalnych zakładów przetwarzania i recyklingu oraz pociągnięcie do odpowiedzialności podmiotów powodujących zanieczyszczenia; wzywa ONZ do szybkiego udzielenia niezbędnego wsparcia ofiarom zatrucia łożowem w niektórych obozach dla uchodźców w Kosowie, w tym za pośrednictwem planowanego funduszu powierniczego;

44. zauważa, że większość zaleceń dotyczących polityki energetycznej zawartych w zeszłorocznym sprawozdaniu nie została wdrożona; podkreśla konieczność zaprzestania wykorzystywania węgla brunatnego do wytwarzania energii w sposób sprzeczny z zasadami zrównoważonego rozwoju, a także pilną potrzebę likwidacji elektrowni Kosowo A oraz zapewnienia dodatkowego zrównoważonego wytwarzania i zdolności importowych; odnotowuje częściowe postępy poczynione w kontekście trzeciego pakietu energetycznego i podkreśla, jak ważne jest zapewnienie niezależności kosowskiego organu regulacji energetyki; apeluje o dołożenie większych starań na rzecz efektywności energetycznej i oszczędności energii zwłaszcza w sektorze budownictwa; zwraca uwagę, że choć projekt ustawy o efektywności energetycznej przyjęto w pierwszym czytaniu, na efektywność energetyczną niekorzystnie wpływa brak postępów we wdrażaniu porozumienia energetycznego między Kosowem a Serbią; wzywa władze do ustanowienia funduszu na rzecz efektywności energetycznej;

45. zaznacza, że planowane elektrownie wodne powinny spełniać unijne normy środowiskowe; w tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje decyzję ministra środowiska o ocenie i zawieszeniu zezwoleń na budowę elektrowni wodnych;

46. ubolewa nad brakiem postępów w wykorzystywaniu potencjału energii odnawialnej; apeluje do władz o przyjęcie planu działania na rzecz strategii energetycznej na lata 2017–2026 z zamiarem osiągnięcia obowiązkowego celu, jakim jest udział energii odnawialnej na poziomie 25 % do 2020 r.; wzywa Komisję do zwiększenia pomocy w tym zakresie;

47. wzywa władze Kosowa do przyjęcia wiarygodnej i zrównoważonej polityki mobilności i transportu publicznego, aby sprostać dawno już istniejącym brakom w zakresie infrastruktury;

48. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych oraz rządowi i parlamentowi Kosowa.
